

Історія грошей в Україні

- Гроші- це національні знаки вартості, які випускає держава примусовим курсом замість повноцінних (золотих) грошей для покриття своїх витрат.

АНТИЧНИЙ ПЕРІОД

- Найдавнішими монетами відкарбованими на українських землях були емісії грецьких колоній заснованих на північному узбережжі Чорного моря. Випускались вони впродовж 6 ст. до н. е. — 4 ст. н. е. Однак ареал їх розповсюдження є незначним. Одночасно поширювались і монети карбовані на монетних дворах материкової Греції та островів Егейського моря і Малої Азії.
- У 6-7 ст. на землях України з'явилася невелика кількість візантійських монет — срібних та бронзових, рідше золотих.

Період Київської Русі

- Впродовж 8-11 ст. на грошовому ринку Київської держави домінують арабські дірхеми, відкарбовані на чисельних дворах Арабського халіфату у Середній Азії, Ірані, Північній Африці, на Близькому Сході і навіть на Піренейському півострові. На Русь вони проникали двома основними шляхами — Волзьким та шляхом «з варяг у греки».

Період Київської Русі

- В епоху найбільшої могутності Київської держави князі розпочали власне монетне карбування. Так, Володимир Святославич Великий (980—1015) випускав т. зв. «златники» та «срібляники» — золоті та срібні монети, на лицевому боці яких розміщено зображення князя з усіма регаліями, а на зворотному — княжий герб — тризуб. Після Володимира Великого срібну монету карбували князі Святополк Ярополкович (1015—1019), Ярослав Мудрий (1019—1054) та можливо, тмутараканський князь Олег-Михаїл.

Період Київської Русі

- У другій половині 11 ст. у зв'язку з припиненням масового ввезення іноземних монет і відсутністю власних покладів срібла Київська Русь вступає у т. зв. «безмонетний період». Є припущення, що тоді роль засобів обігу виконували хутра звірів, насамперед, куниці (Martes) та вивірки (Sciurus). Вони використовувалися паралельно з арабськими монетами. У письмових джерелах згадуються такі номінали тогочасної грошової системи: куна, ногата, резана, векша, гривна. Співвідношення між ними, на основі розрахунків здійснених за Короткою редакцією «Руської Правди» виглядає так: 1 гривна = 20 нотатам = 25 кунам = 50 резанам = 150 векшам.

Середньовіччя

- У 14 ст. монетне карбування на українських землях відновлюється. Після завоювання Галичини поляками, король Казимир III Великий (1333—1370) розпочав тут емісію т. зв. «квартників» (півгрошів) зі срібла та мідних «пулів». Перші з них несуть зображення герба Галичини - крокуючого лева та напис «moneta russiae». Монета цього типу карбувались у Львові і наступниками Казимира III Людовиком Угорським (1370—1382) та його намісником у Галичині — Володиславом Опольським (1372—1378), а також при Владиславі Ягайло (1386—1434). литовського панування на основній частині українських земель, у Київському удільному князівстві випускав власну монету князь Володимир Ольгердович (1362—1394).

Середньовіччя

- У другій половині 14-15 ст. панівне становище на грошовому ринку посіли празькі гроші, - монети, що карбувалися у величезній кількості чеськими королями, починаючи з 1300 р. Найпоширенішими на українських землях є гроші Вацлава IV (1378—1419). Останні з монет цього типу датуються першою половиною 16 ст. Крім празьких грошів, у монетних скарбах цього часу бачимо продукцію польських; литовських, золотоординських, московських монетних дворів. При проведенні значних фінансових операцій використовувались золоті дукати (3,48 г), переважно угорського карбування. Одиницями грошової лічби були копа, що дорівнювала 60 грошам (1 гріш = 10 денаріїв (пенязів), яка використовувалась у Великому князівстві Литовському, та гривна (48 грошів, 1 гріш = 18 денаріїв), що домінувала в Галичині.

Середньовіччя

- У 16 ст., внаслідок грошової реформи Сигізмунда 1526—1528 рр. грошове господарство українських земель зазнає суттєвих змін. На ринку з'являються нові номінали: шостак — 6 грошів, трояк — 3 гроші, гріш, тернарій (третяк) — 3 денарії, солід (шеляг) — 6 денаріїв тощо. Основною лічильною одиницею стає злотий, що дорівнював 30 грошам. Зростає і кількість та асортимент крупної монети з'являються срібні талери (біля 28 г.) та їх фракції $1/2$ та $1/4$. Карбувались вони переважно на монетарних Голландії, Південних Нідерландів, різних володінь Німеччини, рідше Польщі. У 16 ст. співвідношення талера і дуката переважно становило 3:2.
- У 17 ст. з'являються нові номінали монет — це орти ($1/4$ талера) та півтораки ($1\ 1/2$ талера). Кредитні гроші — низькопробні «тинфи», номінальна вартість яких дорівнювала 1 злотому (30 грошів), а реальна не перевищувала 12, та мідні соліди — «боратинки». В цей час було відкрито Львівський монетний двір, який функціонував у 1656—1663 рр. (з перервами). Тут випускались переважно срібні орти та шостаки, а також невелика кількість талерів та золотих монет.

Новий Час

- Внаслідок першого поділу Речі Посполитої (1772) Галичина відійшла до складу Австрійської імперії. У 1774 вона захопила і Буковину. На цих землях австрійський уряд запровадив власну грошову систему: 1 гульден (флорин) дорівнював 60 крейцерам. Деякий час велося карбування мідних монет для Галичини номіналом 1 шиллінг, та 3 крейцари. З 1857 гульден став дорівнювати 100 крейцерам. Внаслідок грошової реформи 1892 у Австро-Угорщині було запроваджено золотий монометалізм і основною грошовою одиницею стала корона (крона), яка ділилася на 100 геллерів (філлерів).

Новий Час

- Після відновлення української національної державності 1917 р. з'явилась необхідність випустити власні гроші. Ухвалою Української Центральної Ради від 19.12.1917 року було вирішено випустити перші кредитні білети номінальною вартістю 100 карбованців. Вони були віддруковані в одній з українських друкарень Києва і з'явилися в облігу вже 24 грудня того ж року. Це були перші паперові Гроші, на яких було поміщено зображення державного герба України — тризуба і написи українською мовою. Одночасно на банкнотах цієї емісії бачимо написи російською, єврейською та польською мовами.

Новий Час

- Законом Української Народної Республіки від 1.03.1918 р. грошовою одиницею стала гривня, яка дорівнювала 1/2 карбованця і ділилася на 100 шагів. В обігу перебували грошові знаки вартістю 10, 25, 50, 100, 250, 1000 карбованців, а також 2, 5, 100, 500, 1000 і 2000 гривень. Гривні всіх номіналів, крім 5 гривень були надруковані у Берліні, 5 гривень випускались у Станіславі (тепер м. Івано-Франківськ). Карбованцеві купюри друкувались у Києві, Кам'янці Подільському та в деяких інших містах. Поліграфічний рівень їх виконання значно гірший і у зв'язку з цим їх часто підробляли. Розмінна монета — шаги, випускались у вигляді поштових марок, номінальною вартістю 10, 20, 30, 40 та 50 шагів.

Новітній Час

- Після відновлення державної незалежності України 1991 р. взято курс на запровадження в обіг власної грошової одиниці — гривні, яку було введено у вересні 1996.

